

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 9. De fine matrimonii,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78332)

tunc temporis ea de re tractabatur, vnde conicitur probabiliter, talia verba ex consensu in illam, prolata fuisse; ita vt accipi debeant non quidem in sensu conditionali, sed in sensu exceptiuo: sicut cum dicitur: Nullus adfuit nisi, aut quam, aut præterquam Petrus; sensus enim est, Petrum adfuisse, cæteros vero omnes abfuisse.

C A P. VIII.

De efficiente causa Sacramenti matrimonij.

S V M M A R I V M.

- 52 *Causa efficiens principalis sacramenti matrimonij est Deus: & secundaria coniuges.*
- 53 *Modus quo conficitur matrimonij sacramentum.*
- 54 *Solutio obiectionum quibus impugnatur, quod coniuges dicuntur causa efficiens sacramenti matrimonij.*
- 55 *Ritus, quibus Ecclesia in nuptiis vtitur.*
- 56 *Quædam nota de nuptiarum benedictione.*

52. Quid principalis causa efficiens sacramenti matrimonij sit Deus, constat tum per illud Matth. 19. Quod ergo Deus coniunxit homo non separet. Tum per rationem sacramenti omnib. comunem, quam proposuimus lib. 26. initio, cap. De causa vero secundaria, & ministeriali, seu de ministro: id quod Carius lib. 8. de locis Theologicis cap. 5. sensu esse Sacerdotem sacris & solemnib. verbis coniuges benedicentem, refutatur bene à Bellarm. in lib. De matrim. cap. 6. 7. & 8. & à Thoma Sanchez, in lib. 2. disp. 6. Recepta vero lententia est, contrahentes esse huius sacramenti ministros, illud sibi mutuo conferentes; vt quidem mulier dicendo: Accipio te in meam: mulier autem viro vicissim dicendo: Accipio te in meum: hæc probatur efficacissime per definitionem Concilij Florentini in instructione Armenorum, quæ habet efficientem causam matrimonij regulariter, esse mutuum consensum, per verba de præfenti expressum.

53. Vnde sequitur matrimonij sacramentum confici prolatione verborum, quibus coniuges consensum suum mutuū exprimunt: proindeque eos esse eiusdem sacramenti ministros: cum sacramentum non aliter perficiatur à ministro, quam applicatione verborum ad elementum, tanquam formæ ad materiam iuxta antedicta in lib. 26. cap. 3. Accedit quod in noua lege Christus non mutauerit matrimonij naturam: sed tantum eleuauerit ad esse sacramenti, prout Concilium Trident. sess. 24. in initio satis indicauit, dicens à Christo approbatum esse coniugium in statu innocentie institutum: & ab eodem Christo, sacramentorum institutore, ipsi matrimonio adiunctam esse gratiam quæ naturalem coniugium amorem perficeret, & indissolubilem unitatem confirmaret, coniugesque sanctificaret. Et cum matrimonium in lege Euangelica veteribus connubijs per Christum gratiam præstet, merito inter nouæ legis sacramenta censerè annumerandum. Iam vero de natura matrimonij est, vt sit contractus, adeoque aliorum contractuum naturam sequatur: quæ est vt contrahentes se suis consensibus exteriori expressis ligent: neque alij quam ipsi, efficiant contractum. Accedit etiam, quod ex Concil. Trident. in ead. sess. cap. 1. matrimonium clandestinum: seu quod soli contrahentes inter se celebrant, verum ac ratum matrimonium sit, quamdiu Ecclesia illud non facit irritum: vnde satis intelligitur concursum Sacerdotis non esse de essentia matrimonij: atque adeo quod ibidem Concilium ad matrimonium præsentiam Parochi requirit; nõ esse, quod ex ea Christi institutione sit necessaria tanquam essentialis: sed quod Ecclesia pro potestate accepta à Christo, talem præsentiam constituat conditione, ita de cætero necessariam ad matrimonium, vt nolit ipsum absque ea amplius valere.

54. Sed obiici potest primo, Collationem sacramenti matrimonij: cum sit actio sacra, requirere personam sacram, à qua perficitur: quales non sunt coniuges. Respondendum est, quod sicut laicis concessum est, vt necessitate urgente, possent baptismum conferre: sic etiam eisdem concedi sacramenti matrimonij collationem: nam quia ipsum est à Christo institutum in quodam contractu, nec contractus potest

fieri nisi per contrahentium consensus: de necessitate fuit vt per coniuges contrahentes perficeretur.

55. Obiici potest secundo, Concil. Trident. in cit. cap. 1. præcipere, vt Parochus mutuo contrahentium consensu intellecto dicat, Ego vos in matrimonio coniungo In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti: quæ verba ne falsa sint coniunctionis coniugum, seu matrimonij, Sacerdos debet esse causa efficiens. Ad quod Sanchez in sine citata disput. 6. respondet: illorum verborum, Ego vos coniungo: sensum esse, coniungo vos esse declaro; vel approbo coniunctionem vestram. Ex qua doctrina sequitur, quod idem auctor ibidem num. 5. ex alijs habet Sacerdotem culpæ mortalis reum, non peccare mortaliter assistendo matrimonio: quia non cõficit illud, neque benedictio quam facit, sacramentum est, sed tantum sacramentale seu cæremonia pertinens ad Ecclesiasticum ritum celebrandi matrimonium.

Cuius ritus summa hæc est, quæ tangitur in cap. Nostrates, 30. quæ st. quinta; & à Gregor. à Valen. disput. 10. quæ st. 1. puncto 6. sub finem, traditur his verbis, Sicut Adam & Eua à Deo benedicti fuerunt Genesi. ita in Ecclesia à Sacerdote, sponsi benedicuntur. Cuius benedictionis meminit Innocentius primus in Epist. ad Victricium cap. 6. Item commendatur coniugium illorum Deo precibus & oblatione Eucharistia. Cuius oblationis meminit quoq; Tertul. lib. 2. ad vxorem. Præterea velo obnubuntur in signum pudoris. Cuius ritus meminit D. Ambros. epist. 79. & libri. De Abraham cap. 7. Item ad significandam munditiam vitæ, & posteritatem sanguinis, copulantur vitta, candido & purpureo colore permixta. Item anulum sponsus sponsæ dat in signum & pignus mutue fidei & dilectionis ex Isid. lib. 2. De officiis Ecclesiasticis cap. 19. De coniugatis. Deinde monentur officij. De quo toto rituum genere Concil. Trid. sess. 24. can. 11. sic statuit, vt anathemati subiciat eum, qui damnauerit benedictiones & cæremonia, quibus Ecclesia in nuptiis vtitur: vt & cum qui dixerit prohibitionem solemnitate nuptiarum certis anni temporibus, superstitionem esse tyrannicam. De quibus temporib. in eadem sess. cap. 10. De reform. matrimonij sic habetur, Ab aduentu Domini nostri Iesv Christi, vsque ad diem Epiphaniæ, & à feria quarta Cinerum vsque ad octauam Paschatis inclusiue, antiquas solemnium nuptiarum prohibitiones diligenter ab omnibus obseruari sancta Synodus præcipit.

56. Nota obiter, quod licet secundæ nuptiæ licitæ sint ex cap. Aperiant, & duob. seq. 31. quæ st. 1. veteri tamè earum benedictionem in cap. Vir autem, De secund. nupt. Ita vt Sacerdos eas benedicens puniendus sit suspensione ab officio & beneficio, ex cap. 1. eod. titulo. De quare legendus est Nauar. in Enchir. cap. 22. num. 83. §. 35. Nota etiam obiter licere mulieri sine infamiae metu, intra tempus luctus, seu intra annum à morte mariti secundas nuptias inire; ex cap. penult. & vltimo De secundis nuptiis. Nota denique Sacerdotem benedicentem nuptias, debere esse Parochum contrahentium: non autem alium, nisi de illius aut proprij Episcopi licentia ex Concilio Trident. sess. 24. cap. 1. De reform. matrimonij. De pena quæ incurritur à peccante in eo, vide in sequen. lib. tract. 2. num. 67. circa medium.

C A P. V T. IX.

De fine matrimonij.

S V M M A R I V M.

- 57 *Varij fines matrimonij.*
- 58 *Triples bonum matrimonij, quo triplex eiusdem detrimentum compensatur.*
- 59 *Matrimonium quocumq; sine contractum, est validum, si substantialia seruentur in eo: alias non: vt si intendatur finis excludens consensum.*
- 50 *Aut finis repugnans matrimonij indissolubilitati aut excludens obligationem reddendi debitum, aut seruandi fidem, aut educandi susceptam prolem.*
- 61 *Intentio non implendi talem obligationem, de se non reddit matrimonium inualidum.*

57. **C**ONTRAHENTIVM matrimonium possunt esse varias fines accidentales: vt carnalis delectatio, diuitiæ, honor, aut aliud eiusmodi. Sed essentialia matrimonio, siue ob quas ipsum institutum est à Deo, sunt hi specialiter: quatenus quidem institutum est in officium nature: tum procreatio liberorum, iuxta illud Genesis cap. 1. Masculum & foemina creauit eos, benedixitque illis Deus, & ait; Crescite & multiplicamini.] tum etiam, mutuum coniugum auxilium & solatium in liberis educandis, alitq; ad idipsum spectantibus officiis obeundis, iuxta illud Genesis 2. Dixit quoque Dominus Deus: Non est bonum hominem esse solum, faciamus ei adiutorium simile sibi.] Quatenus vero constitutum est in remedium concupiscentiæ inordinatæ, pro sine habet vitiationem fornicationis, iuxta illud prioris ad Corinth. 7. Propter fornicationem vnusquisque vxorem suam habeat, & vnaqueque suum virum habeat.] Quatenus denique institutum est in sacramentum; finem habet gratiam illam specialem, quam coniugibus confert, vt facilius perpetuum illud vinculum ferant: difficultatesque illius omnes superent, & se mutuo diligant, sicut Christus dilexit Ecclesiam: vt pote qui illius cum hac coniunctione, suam coniunctionem representant, ex cap. 5. epist. ad Ephes.

58. **R**atione quorum finium, matrimonium habet in se triplex illud bonum, *prolis scilicet, fidei & sacramenti*, quo Theologi cum Magistro in 4. dist. 31. ex D. Aug. compensari volunt triplex detrimentum, quod matrimonium ipsum adferre solet: nempe seruitutis perpetuæ, de qua in prioris ad Corin. 7. Alligatus es vxori, noli quaerere solutionem: deinde hebetationis mentis; quandoquidem voluptas in vsu matrimonij hanc omnino absorbet; & denique nimie sollicitudinis placendi alteri coniugi, suscipiendi liberos, suscipiendisque educandis, ac illis thesaurizandi. Quorum detrimentorum primum, compensatur bono sacramenti, conferentis coniugibus gratiam ad conseruandam inter ipsos animorum vniionem, atq; ad se mutuo diligendum sicut Christus dilexit Ecclesiam. Secundum vero compensatur bono prolis, quæ generatur & educatur ad diuinum obsequium. Tertium demum compensatur bono fidei seu fidelitatis: non tantum efficientis, vt nulli alteri copiam sui facere possint; sed etiam vt debeant sibi mutuo exhibere obsequia, quibus in suis difficultatibus leuamen & solatium ab inuicem accipiunt.

59. **H**IC OCCVRRIT difficultas; An matrimonium sit inualidum si contrahatur alio fine, quam quo institutum est à Deo. Ad cuius explicationem faciunt quæ lib. 2. disp. 29. q. 2. Sanchez tradit. Primum est, matrimonium minime irritari ob quemcumq; etiam peruersum, finem: qui substantiæ illius minime aduerferet. In quo auctor notat omnes consentire: tum per cap. Solet 32. quæst. 2. tum quia alij omnes contractus & sacramenta, ex malo fine adiuncto, non annullantur, si substantialia seruentur.

Secundum est, matrimonium inualidum esse si illud contrahens intendat finem excludentem consensum in aliquid eorum, quæ sunt de eiusdem sacramenti essentia. Ratio est: quia ad matrimonium necessarius est consensus, saltem implicitus ad ea quæ sunt de illius essentia; consensu enim contrahentium, ipsum perficitur: nec potest constare sine omnibus suis essentialibus.

60. **T**ertium est: esse quoque matrimonium inualidum si contrahens proponat sibi finem repugnantem illius indissolubilitati. Hanc enim esse de eius essentia, patet ex definitione tradita in cap. 1. Itaque nullum esse matrimonium, si quis aliquam ducat intentione ipsam dimittendi, cum alia ditor aut nobilior adoleuerit. Accedit, quod intentio faciendi quod facit Ecclesia, sit ad validitatem sacramenti necessaria ex Concilio Florent. in instructione Armenorum: tuæ autem destituta talis intentio, vt manifestum est.

Quartum est: nec validum esse matrimonium contractum cum intentione excludente obligationem; siue reddendi coniugi coniugale debitum, siue illi fidem seruandi, siue educandi susceptam prolem: nam eiusmodi obligatio est essentialis matrimonio. Obligantur enim coniuges ex vi matrimonij vt ad vitam indiuiduam, sic ad reddendum sibi mutuo coniugale debitum, nec faciendam alteri copiam sui corporis, & ad prolem non impediendam, habitamque educandam. Quæ doctrina est D. Thomæ in 4. distin.

31. quæst. 1. artic. 3. in corpore: cuius verba Sanchez refert, num. 3.

Quintum est: validum esse matrimonium contractum cum intentione includente quidem prædictam obligationem, sed excludente illius executionem: vt cum quis contrahit intentione faciendi quod facit Ecclesia, sicque ligandi vinculo sacramenti, prout faciunt ceteri Christiani: in animo tamen habet (*sed non deducit in pactum, quod esset contrarium obligationi prædictæ*) vitare prolis generationem aut habitam non educare, aut debitum negare coniugi, & alteri committeri. Ratio est quia talis intentio ipsius: nihil aufert, quod ad substantiam matrimonij attinet. Namque cum ea stare potest obligatio, de qua prius diximus: quia stat velle obligari ad aliquid faciendum, & ad esse animam non implendi illud: vt patet ex eo qui iurat vere animo iurandi, & simul intendit non seruare iuramentum: quæ intentio non impedit quominus iuramento obligetur. Sic ergo valide contrahet matrimonium qui illius obligationem intendit, etiam si habeat in animo transgredi eandem: nisi ipsa quoque transgressio consistat in aliquo, quod essentia matrimonij repugnet, vt v. g. in dissolutione matrimonialis vinculi: quam intendens, vt iam ante attigimus, non contrahit valide: vt nec intendens, se tali vinculo non adstringere.

CAPVT X.

De modis quibus peccatur contrahendo matrimonium.

SVMMARIVM.

62. Septem sunt tales modi, quorum primus est ex parte intentionis, secundus ex parte finis.
63. Ratio de hoc iudicanda, tum in conclusionibus comprehensa.
64. Tertius modus ex parte impedimentorum, quartus ex parte modi, & quintus ex parte ordinis.
65. Sextus ex parte temporis, & septimus ex parte contrahentium.

EX his quæ Syluest. Matrimonium 4. & Caiet. eod. verbo, Nauar. in Enchir. cap. 22. à num. 76. nonnulli; alij habent, constat septem tales modos esse posse.

PRIMVS est, ex parte intentionis: quando quis simulat se contrahere, nec habet intentionem, & animam contrahendi; quod peccatum est mortale ob notabilem iniuriam quam facit sacramento. Quod idem pari ratione dicendum est, quando quis adiecerit matrimonio conditionem contra illius substantiam. Nam in eo casu perinde ac in prædicto sacramento sit irritum.

SECVNDVS modus est ex parte finis; ad quem diiudicandum facit doctrina quam lib. 2. disput. 29. q. 3. tradit Sanchez contenta his conclusionibus. Prima est; Quando matrimonium à contrahente non ordinatur ad copulam carnalem, vt contingit in matrimonio B. Virginis, & in eo quod iuxta cap. Commissum; De sponsalibus, contrahitur cum intentione non consummandi illud, sed ingrediendi religionem: tunc peccatum nullum est; non proponere sibi sobolis procreationem & educationem aut fornicationis euitationem. Ratio est: hæc sunt tantum finis matrimonij, quatenus ipsum celebratur animo vt ead. illo; quod quidem est finem esse matrimonij tantummodo ratione copulæ: quam cum licet non intendere, vt patet ex propositis exemplis, licebit pariter non proponere sibi illum ipsum finem: sed contentum esse eo, ad quem matrimonium proxime ordinatur, qui est sanctificatio coniugum, coniunctioque; animorum, cum mutua potestate ad actum coniugalem.

Secunda conclusio est: Quando matrimonium celebratur animo vtendi eo, peccatum esse non intendere principaliter sobolem vel fornicationis vitiationem: sed fines alios, non malos quidem; matrimonio tamen extraneos: vt cum quis vxorem ducit principaliter ob ipsius pulchritudinem, vel ob diuitias, aut etiam ad pacem inter illos componendam. Cuius peccati ratio in eo consistit, quod de se est instituta. Auctores ita tenentes, plures citat Sanchez num. 21. Qui & admonet id peccatum, esse tantum veniale. quia cum tali inordinatione